

Handläggare
Linda Hillberg
Telefon: 08-50833646

Till
Utbildningsnämnden
2017-12-14

Upphandling av uppdragsutbildning för att vidareutbilda barnskötare till förskollärare

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på uppdraget om att utreda möjligheterna för en uppdragsutbildning
2. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen för vidare beredning

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Marianne Natéus
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden beslutade den 16 mars 2017 om en rapport med kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden¹. Ett av förslagen i rapporten var att utreda möjligheten att köpa in uppdragsutbildning samt utvärdera nuvarande satsning med vikarieersättning. Motsvarande skrivning fanns med i den stadsövergripande kompetensförsörjningsplan för förskolan som utbildningsnämnden tog beslut om 6 april 2017 i samband med ärendet om underlag för budget för 2018-2020².

Utbildningsförvaltningen har genomfört en utredning avseende möjligheterna för en upphandling av uppdragsutbildning för att vidareutbilda barnskötare till förskollärare.

Bakgrund/Ärendet

Kompetensförsörjning av förskollärare är ett strategiskt viktigt område för Stockholms stad för att säkerställa en god pedagogisk

¹ Utbildningsnämnden den 16 mars 2017, dnr. 1.5.7-627/2017

² Utbildningsnämnden den 6 april 2017, dnr.1.2.1-1282/2017

kvalitet i stadens förskolor. Det handlar dels om att rekrytera förskollärare men också att öka andelen förskollärare i förhållande till andelen barnskötare.

Nämnden beslutade den 16 mars 2017 om en rapport med kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden.³ Ett av förslagen i rapporten var att utreda möjligheten att köpa in uppdragsutbildning samt utvärdera nuvarande satsning med vikarieersättning. Motsvarande skrivning fanns med i den stadsövergripande kompetensförsörjningsplan för förskolan som utbildningsnämnden tog beslut om i Underlag för budget för 2018-2020.⁴

I utredningens bakgrund presenterades en personalbehovsprognos för 2017-2026 som personalstrategiska avdelningen tagit fram. Enligt denna prognos beräknas förskoleverksamheten öka med 22 procent fler inskrivna barn under perioden.

Enligt prognosen behöver de kommunala förskolorna i staden i genomsnitt rekrytera 625 förskollärare per år fram till 2026.⁵ På närliggande lärosäten där det anordnas förskollärarytbildning examineras cirka 500 förskollärare per år.⁶

Antalet nyexaminerade från dessa utbildningar täcker därmed inte stadens behov eftersom även andra kommuner och fristående förskolor har ett stort rekryteringsbehov.

Utredningen består av en enkätundersökning skickad till förskolechefer och till deltagare i nuvarande satsning med vikarieersättning, statistik från de som studerar på den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen med vikarieersättning, förfrågan till tio lärosäten med frågan om de har möjlighet att anordna uppdragsutbildning samt intervjuer med två kommuner som har upphandlat uppdragsutbildning (Uppsala och Nacka kommun).

Nuvarande system för vikarieersättning

Som en del av stadens kompetensförsörjningsstrategi pågår sedan 2013 en satsning där staden betalar vikarieersättning för barnskötare som vidareutbildar sig till förskollärare. Vikarieersättningen ska

---

³ Utbildningsnämnden den 16 mars 2017, dnr. 1.5.7-627/2017

⁴ Utbildningsnämnden den 6 april 2017, dnr.1.2.1-1282/2017

⁵ Personalbehovsprognos åren 2017-2026, dnr. 509-509/2017

⁶ Södertörns högskola, Stockholms universitet och Mälardalens högskola

täcka vikariekostnaderna för den arbetstid som barnskötarna deltar i utbildningen.⁷

Barnskötarna söker till den erfarenhetsbaserade reguljära förskollärarytbildningen och studerar sedan inom ramen för sin tjänst med bibehållen lön. Barnskötaren studerar en dag i veckan på arbetstid och arbetar övriga dagar på förskolan. Utbildningen är tre till fem år och studietakten varierar mellan 50 procent - 100 procent beroende på lärosäte. Deltagarna studerar i huvudsak på Södertörns högskola och Stockholms universitet, men sedan 2016 erbjuder inte Stockholms universitet den erfarenhetsbaserade utbildningen.

Vid starten vårterminen 2013 var det 88 studerande som var aktiva i satsningen med vikarieersättning. Vårterminen 2017 var det 308 studerande. Antalet aktiva i satsningen med vikarieersättning har ökat varje termin. Fördelningen av antal studerande från respektive stadsdelsförvaltning varierar stort och flera stadsdelsförvaltningar med en låg andel förskollärare har få deltagare. Om staden skulle upphandla en förskollärarytbildning finns det möjlighet att fördela antalet platser utifrån de olika stadsdelsförvaltningarnas behov av att öka andelen förskollärare.

Utredningen visade att cirka 40 procent av de som är och har varit aktiva i satsningen med vikarieersättning har fått förskollärarytlegitimation.⁸ Då utbildningslängden är mellan 3 till 5 år har en stor del av de aktiva i satsningen ännu inte läst klart utbildningen.

Resultat av enkätundersökning för nuvarande vikarieersättning

Resultatet av enkätundersökningarna visade att 87 procent av de svarande förskolecheferna anser att vikarieersättningen har haft stor eller avgörande betydelse för deras beslut att låta medarbetare vidareutbilda sig till förskollärare. Cirka 78 procent av de svarande förskolecheferna ansåg att de långsiktiga vinsterna med att öka andelen förskollärare uppväger den påverkan som frånvaron av ordinarie personal får för verksamheten. Dock menar förskolecheferna att det är svårt att hitta vikarier för den tid som ordinarie personal är frånvarande för studier. En möjlighet är att utreda förutsättningarna för att anlita studenter som läser förskollärarytprogrammet som vikarier genom instiftandet av en "vikariepool". En sådan satsning skulle bidra till att förskollärarytstuderande ges arbetslivserfarenhet, att förskolorna

⁷ Ersättningen är 6000 kr per studerande och månad.

⁸ Kontrollerat mot Skolverket

skulle få kompetenta vikarier och det skulle även underlätta framtida rekryteringar av förskollärare.

En majoritet av de svarande förskolecheferna, drygt 64 procent, anser att det vore bra att köpa in en uppdragsutbildning som komplement till nuvarande erfarenhetsbaserad förskollärarytbildning.

Resultatet av utredningen visar att deltagarna i den pågående utbildningssatsningen med vikarieersättning generellt sett är nöjda med upplägget och att satsningen bidragit till att öka såväl antalet som andelen förskollärare i staden. Ett resultat som framkom i enkäterna är att både förskolechefer och deltagare uppfattar att det kan vara krävande att arbeta 80 procent parallellt med heltidsstudier under så pass lång tid som utbildningen pågår. För att ge bättre förutsättningar för studierna skulle ett alternativ vara att den anställde frigörs ytterligare en dag från arbetet och att det bekostas av den anställde själv.

Intresseförfrågan till lärosäten

Utbildningsförvaltningen har skickat en intresseförfrågan om att anordna uppdragsutbildning för att vidareutbilda barnskötare till förskollärare till tio lärosäten⁹. Lärosätena ombads beskriva förutsättningar och upplägg. Tre av de tillfrågade lärosätena¹⁰ har återkopplat och redovisat ett möjligt upplägg. Uppläggen varierar gällande kostnad, antal möjliga deltagare, studielängd, studietakt, valideringsmöjlighet och behörighetskrav. Alla tre lärosäten kan erbjuda utbildningen på distans och även förlagd i stadens lokaler. Förvaltningens bedömning är att en uppdragsutbildning behöver upphandlas enligt LOU.

Kostnader för vikarieersättning

Kostnaden för vikarieersättning är i nuläget 54 000 kr per deltagare och år baserat på studier en dag i veckan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen i samverkan med avdelningen för personal och kompetensförsörjning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det prognostiserade behovet av förskollärare i Stockholms stad är mycket högre än antalet examinerade förskollärare på lärosätena i

---

⁹ Stockholms universitet, Södertörns högskola, Jönköping University, Umeå Universitet, Högskolan i Borås, Göteborgs universitet, Karlstad universitet, Mittuniversitetet, Mälardalens högskola och Uppsala universitet.

¹⁰ Jönköping University, Karlstads universitet och Uppsala universitet.

länet. Det innebär att staden behöver hitta fler sätt att öka andelen förskollärare.

Utbildningsförvaltningen anser att Stockholms stad bör upphandla en erfarenhetsbaserad uppdragsutbildning. Om staden skulle upphandla en förskollärarytbildning finns det möjligheter att fördela antalet platser utifrån de olika stadsdelsförvaltningarnas behov av att öka andelen förskollärare.

Utbildningsförvaltningen anser även att satsningen med att betala ut vikarieersättning för barnskötare som vidareutbildar sig på den reguljära förskollärarytbildningen bör fortgå.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på uppdraget om att utreda möjligheterna för en uppdragsutbildning samt att utbildningsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Bilaga

Utredning avseende möjligheterna att upphandla en uppdragsutbildning för att vidareutbilda barnskötare och förskollärare.